

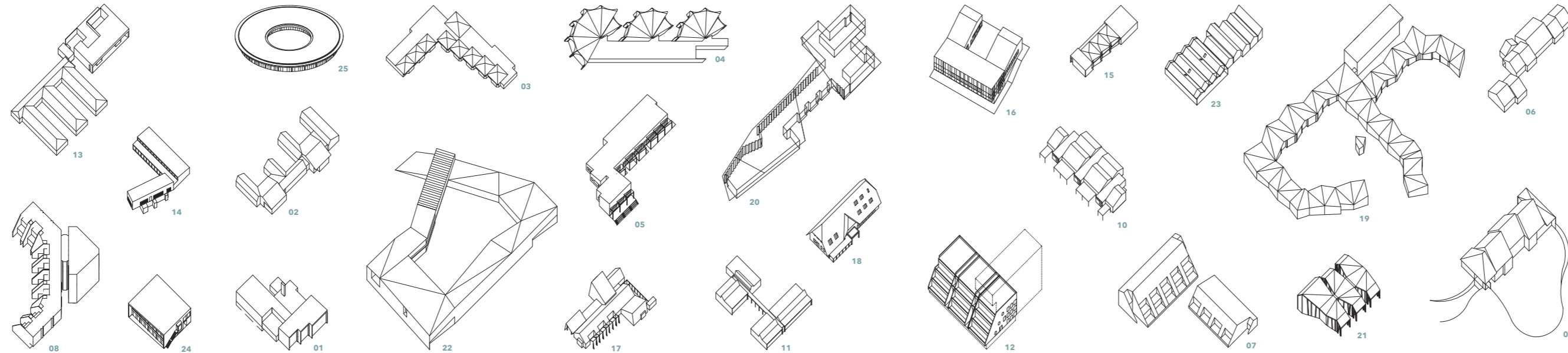
VRTCI

Družbene in okoljske spremembe ter razvoj novih tehnologij 21. stoletja vplivajo na vsakodnevno življenje kot tudi na razumevanje pomena in vloge vrtca. Kakovosten in spodbuden prostor za otroke je namreč v neposredni povezavi z načinom uporabe stavbe, predvsem z izvajanjem novih pedagoških pristopov, prilagojenih sodobnemu času in tehnologijam. Obenem pa je v neposredni povezavi z razvojem otrok, ki so v tem času izjemno senzibilni na dražljaje iz okolice (do šestega leta se pri otrocih razvije 90% nevroloških povezav v možganih).

V Sloveniji v stavbah javnih vrtcev preživi najbolj občutljivi del otroštva skoraj celotna populacija otrok (pri starosti štirih let celo nad 90%, kar je visoko nad povprečjem OECD). Zato je pri snovanju arhitekture zanje še posebej pomembno uveljavljanje z raziskavo utemeljenih dejavnikov kakovosti s poudarkom na fleksibilnosti, kakovostni umestitvi v prostor in naravni osvetlitvi, akustiki, zdravju, prilagodljivosti in ne nazadnje tudi na kulturno-varstvenem pomenu stavb in okolja.

Slovenski vrtci že vpeljujejo sodobne in inovativne metode vzgoje in učenja otrok, ki izkazujejo potrebo po sodobnejših in uporabniku prilagodljivih zasnovah stavb. Novejše, s pedagoškimi metodami usklajene usmeritve spodbujajo odprtost, združljivost in fleksibilnost igralnic, (so)uporabo »vmesnih prostorov«, zasnovo mobilnega pohištva, povezovanje notranjega in zunanjega prostora ...

Pri načrtovanju pa inovativne in uporabnikom prilagojene rešitve pogosto omejujejo določila različnih pravilnikov in predpisov, povezanih z energijsko varčnostjo, požarno varnostjo, prezračevanjem, hlajenjem, vlaženjem ... Pregled stavb javnih vrtcev v Sloveniji izkazuje, da upoštevanje predpisov še ne zagotavlja zasnove kakovostnega prostora, zato je potrebna velika previdnost, da tehnološki vidik ne prevlada nad urbanističnim, prostorsko organizacijskim in estetskim. Normativom in ostrim ekonomskim pogojem navkljub morajo stavbe vrtcev v aktualnih in prihodnjih družbenih razmerah ohranjati osredotočenost na otroke ter iskati ravnovesje med racionalnimi in iracionalnim. Kar je, kot vemo, vodilo kakovostne arhitekture.

PRED SPREJETJEM
PRAVILNIKOV O
NAČRTOVANJU
PROSTOROV VRTCEV

1960

VRTEC PRULE,
LJUBLJANA 01

1961

VRTEC TOLMIN 02

1968

VRTEC JANINA,
KRANJ 03

1969

VRTEC VETRNIČA,
LJUBLJANA 04

1970

VRTEC OSTRŽEK,
NOVO MESTO 05

1970

VRTEC RUŠE 06

1973

VRTEC AJDA,
LJUBLJANA 07

1974

VRTEC LEDINA,
LJUBLJANA 08

1975

VRTEC BLEDE 09

1978

VRTEC BERTOKI,
KOPER 10

1979

VRTEC NOVO POLJE,
LJUBLJANA 11

1979

VRTEC OBLAKOVA,
MARIBOR 12

1979

OBLIKOVANJE "STANDARDOV
IN NORMATIVOV ZA DRUŽBENO
VZGOJO IN VARSTVO
PREDŠOLSКИH OTROK"

1980

VRTEC RIBNIK II,
AJDOVŠČINA 13

1983

VRTEC ROŽLE,
LJUBLJANA 14

1997

SPREJETJE "KURIKULUMA
ZA VRTCE"

1999

VRTEC LEK,
LJUBLJANA 15

2008

VRTEC POBEGI,
KOPER 16

2009

VRTEC SMLEDNIK 17

2012

VRTEC ŽAGA,
BOVEC 18

2013

VRTEC RIBNIČA 19

2013

VRTEC POLJČANE 20

2014

VRTEC PIKAPOLONICA,
CERVENJAK 21

2014

VRTEC MAVRICA,
BREŽICE 22

2014

VRTEC POLZELA 23

2015

VRTEC LESENI ŠKRAT,
ŠMARTNO 24

2015

VRTEC PEDENJCARSTVO,
LJUBLJANA 25

2018

ARHITEKTURA ZA PO(D)UK

Analiza stavb izbranih javnih vrtcev in osnovnih šol v Sloveniji

Razstava raziskovalnega projekta »CRP 2016« Fakultete za arhitekturo UL
v sodelovanju s Pedagoško fakulteto UP

27. januar – 5. marec 2020

Židovska steza 4, SI-1000 Ljubljana

Izobraževanje otrok ni le domena staršev in učiteljev – prostor oz. okolje, kjer proces izobraževanja poteka, ima vlogo »tretjega učitelja«. Povezano sodeluje z vsemi ostalimi elementi učnega okolja in vpliva na proces učenja, na odnose in kulturo, na učne rezultate ... Ustvarjanje kakovostnega prostora in arhitekture za otroke sodi med najpomembnejše in najodgovornejše naloge poslanstva arhitekture. Otroci s svojo odprtostjo, dojemljivostjo in senzibilnostjo v zgodnjih letih vgrajujejo izkušnje prostorov vrta in kasneje osnovne šole v svoj spomin in osebnost. S tem se izgrajuje njihov odnos do družbe, prostora in širšega okolja. Prav na tem pa temelji tudi razvoj občutljivosti za kakovost bivalnega okolja in kulturno osveščenost generacij.

Razstava Arhitektura za po(d)uk predstavlja povzetke ugotovitev raziskovalnega dela v okviru Ciljno raziskovalnega projekta CRP 2016-2019. Ta je prvi korak k bolj sistematičnemu pregledu namensko grajenih objektov javnih vrtcev in osnovnih šol. Interdisciplinarna obravnava stavb z vidika arhitekture in urbanizma, pedagogike, psihologije, medicine, gradbene tehnologije ... vključuje tudi vidik uporabnika. Na podlagi reprezentativnega vzorca obstoječih objektov evidentira temeljne dejavnike kakovosti stavb/prostorov za vzgojo in izobraževanje ter prepozna glavne vzroke za neprimerne posege v obstoječe stavbe. Rezultati bodo uporabni kot strokovna podlaga za izdelavo smernic za kakovostno zasnovo in prenovo vzgojno-izobraževalnih stavb in prostorov ter pri sprejemanju strateških odločitev ob pripravi izobraževalnih politik.

Raziskovalni projekt Ciljnega raziskovalnega programa »CRP 2016« Analiza stanja na področju arhitekture javnih vrtcev in šol v Sloveniji – evidentiranje, vrednotenje in varovanje primerov kakovostne (trajnostne) arhitekturne prakse

Številka projekta: V5-1654

Trajanje projekta: 1. oktober 2016 do 30. september 2019

Vodja projekta: dr. Martina Zbašnik-Senegačnik

Izvajalec: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za arhitekturo, Ljubljana

Sozvajalec: Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta, Koper

Sofinancerja: Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije in Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije

RAZISKOVALNA SKUPINA UL FA ZA PODROČJE VRTCEV

Mojca Gregorski, Špela Nardoni Kovač, Damjana Završek Hudnik

Tehnična sodelavka: Valentina Bordon

Avtorji razstave za vrtnice: Mojca Gregorski, Špela Nardoni Kovač, Damjana, Završek Hudnik, Špela Kranjec

Grafično oblikovanje, plakati: Špela Kranjec

RAZISKOVALNA SKUPINA UL FA ZA PODROČJE OSNOVNIH ŠOL

dr. Matej Blenkuš, Mitja Zorc, Klara Zalokar

Avtorja razstave za osnovne šole: Mitja Zorc, Klara Zalokar

Tehnični urednik, zasnova gradiva: Klara Zalokar

OSTALI SODELUJOČI

Študentje Fakultete za arhitekturo UL, v okviru predmeta Arhitekturna delavnica 1, 2, 3:

skupina vrtcev: Danijel Ilijeski, Tajda Jeras, Ana Kobi, Brigita Kočnik, Hajdi Šinkovec, David Vavtar, Lea Vidovič, Rok Zakšek

skupina šol: Maruša Turnšek, Helena Kranjc, Alja Cevc, Paolo Turčić, Amadej Mravlak, Špela Štremfelj, Dora Kavčič, Rok Sraka, Maruša Dolenc, Katja Komatar, Jože Kouter, Vanesa Tomažič, Urška Linda Beuermann, Ana Jerman, Sara Fabijanič, Janja Setnikar, Špela Sušnik, Matevž Dražumerič, Pia Pekolj, Jurij Strehar

ŠOLE

21. stoletje postavlja stavbe osnovnih šol pred nove izzive. Uniformen prostor, ki je bil tradicionalno namenjen frontalnemu izvajanju pouka, nadomešča raznovrsten prostor učenja in komunikacije ter novih pedagoških pristopov. Ti so inkluzivni, obravnavajo učence individualno, skladno z njihovimi sposobnostmi in zanimanji so usmerjeni v pridobivanje kompetenc. Ter so vsestransko podprti z informacijsko komunikacijsko tehnologijo. Prostor mora biti ne le funkcionalen, zdrav ter primerno oblikovan, temveč tudi fleksibilen, prilagodljiv in raznovrsten. Klasična učilnica ni več prevladujoči prostor učenja.

Pregled preteklih smernic za snovanje šolskih stavb pri nas ter analiza referenčnih primerov stavb pokazeta, da je nekaj načel, ki so uvedena v najsodobnejše zasnove šolskih stavb v tujini, nekdanj že bilo predvidenih in izvedenih tudi pri nas.

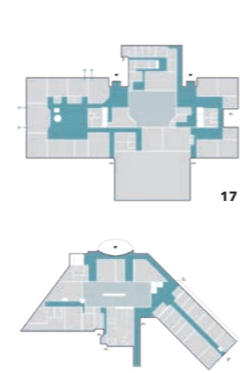
Največ jih izkazujejo stavbe iz obdobja 1958–1967, ki je sledilo reformi po posvetu »Od stare k novi šoli« leta 1954. Žal jih nacionalni izobraževalni sistem ni prevzel kot pilotnih primerov naprednega šolskega prostora, ampak zgolj kot osamljene primere brez širše pomembnosti. In jih tudi ni vključil v aktualna navodila za graditev osnovnih šol.

Še več, aktualni, večinoma parcialni posegi v fond šolskih stavb, ki so usmerjeni v izboljšanje dela stavbe (energetske prenove, funkcionalne in tehnične posodobitve ter vzdrževalna dela ipd.), velikokrat vodijo v izgubo celostne kakovosti prostora. S tem pa se izgublja tudi naša kulturna identiteta in razvojni potencial.

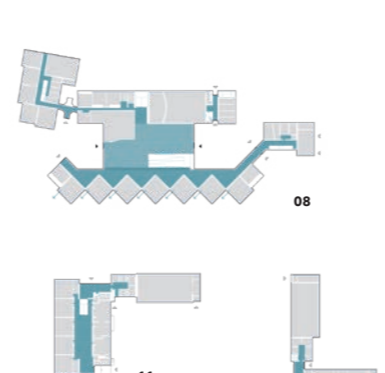
Da bi kakovostne in času prilagojene šolske stavbe gradili tudi v prihodnje, so potrebne spremembe tako na normativnem področju kot premik v praksi.

ZASNOVA SKUPNIH KOMUNIKACIJSKIH PROSTOROV - KATEGORIZACIJA

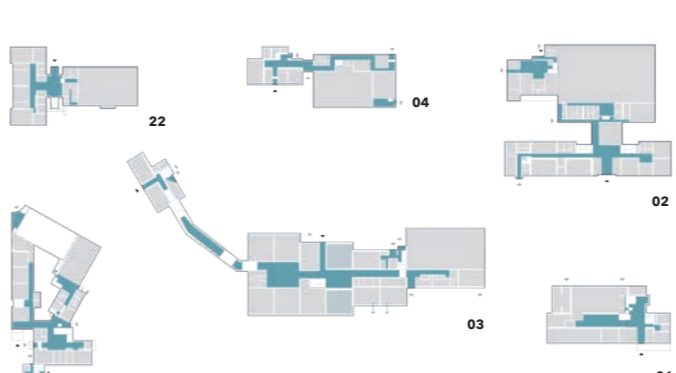
ADITIVNO

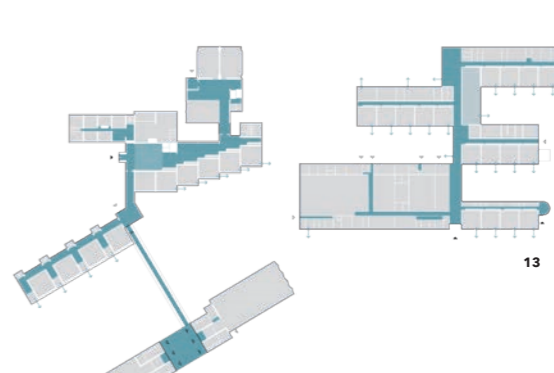
CENTRALNO

LINEARNO

KOMBINIRANO LINEARNO

LINEARNO S CENTRALNIM FOKUSOM

